

JULIAN BARNES

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΕ 10 ½ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Μετάφραση: Θωμάς Σκάσις

The book cover features a minimalist illustration. A large, solid orange circle represents the sun or moon, positioned in the upper left. In front of it is a dark brown silhouette of a house with a gabled roof. Two birds are shown in flight, their silhouettes also in dark brown, positioned above the house. The bottom half of the cover is filled with a dark green background, overlaid with numerous thin, white, wavy horizontal lines that create a sense of movement and depth, resembling water or a textured surface.

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Ο λαθρεπιβάτης	11
2	Οι επισκέπτες	55
3	Θρησκευτικοί πόλεμοι	95
4	Η επιζήζασα	125
5	Το ναυάγιο	169
6	Το βουνό	209
7	Τρεις απλές ιστορίες	249
8	Ανεβαίνοντας το ποτάμι	279
	Παρένθεση	325
9	Πρόγραμμα Αραράτ	363
10	Το όνειρο	415
	Σημείωμα του συγγραφέα	459

* Όλες οι σημειώσεις της έκδοσης ανήκουν στον μεταφραστή.

Ο λαθρεπιβάτης

Έβαλαν τους βεεμόθ κάτω στο αμπάρι μαζί με τους ρινόκερους, τους ιπποπόταμους και τους ελέφαντες. Λογική η απόφαση να τους χρησιμοποιήσουν ως έρμα, φαντάζεται όμως κανείς την μπόχα. Και δεν υπήρχε άνθρωπος να καθαρίσει την κόπρο. Οι άντρες ήταν πνιγμένοι στη δουλειά με τις βάρδιες για το τάισμα, ενώ οι γυναίκες τους, οι οποίες έτσι όπως τις έγλειφαν οι πύρινες γλώσσες των οσμών πρέπει να βρομούσαν όπως εμείς, παραήταν λεπτεπίλεπτες. Αν λοιπόν θέλαμε να ξεφορτωθούμε την κόπρο, έπρεπε να καθαρίσουμε μόνοι μας. Κάθε δυο τρεις μήνες ξέσερναν με το βαρούλκο τη βαριά μπουκαπόρτα του πρυμνιού καταστρώματος και άφηναν τα πουλιά-καθαριστές να μπουύνε μέσα. Πρώτα, βέβαια, έπρεπε να φύγει η αποφορά (και δεν προσφέρονταν πολλοί να δουλέψουν στο βαρούλκο)· ύστερα τρία ή τέσσερα ζευγάρια από τα λιγότερο σιχασιάρικά πουλιά φτερούγιζαν επιφυλακτικά για κάνα δυο λεπτά γύρω από το κουβούσι, προτού βουτήξουν μέσα. Δεν μπορώ να θυμηθώ τα ονόματα όλων –ένα ζευγάρι μάλιστα από αυτά δεν υπάρχει πια–, ξέρετε όμως ποια εννοώ. Δεν έχετε δει κάτι άσπρα πουλάκια που

κάθονται στο ορθάνοιχτο στόμα του ιπποπόταμου και ραμφίζουν ανάμεσα στα δόντια του σαν οδοντίατροι που ανησυχούν για τη στοματική υγιεινή; Φανταστείτε κάτι τέτοιο σε μεγαλύτερη και βρομερότερη κλίμακα. Δεν θεωρώ τον εαυτό μου ιδιαίτερα μημουάπτου, η σκηνή όμως που διαδραματιζόταν στο αμπάρι –μια σειρά τέρατα με μισόκλειστα λόγω αντηλιάς μάτια να υφίστανται μανικιούρ μέσα σε έναν βόθρο– προκαλούσε φρίκη ακόμα και σ' εμένα.

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να υπογραμμίσω είναι ότι στην Κιβωτό επικρατούσε αυστηρή πειθαρχία. Καμία σχέση με εκείνες τις ξύλινες ζωγραφισμένες εκδοχές της με τις οποίες μπορεί να παίζατε στο νηπιαγωγείο, όπου τα πανευτυχή ζευγαράκια των ζώων χαζεύουν χαρούμενα πάνω από την κουπαστή μέσα από τα άνετα κουβούκλιά τους με το καλά τριμμένο δάπεδο. Μη βάλετε με τον νου σας καμιά κρουαζιέρα στη Μεσόγειο, όπου όλοι φορούσαμε βραδινό ένδυμα και παίζαμε ράθυμα ρουλέτα· στην Κιβωτό οι μόνοι φρακοφόροι ήταν οι πιγκουίνοι. Μη ξεχνάτε ότι επρόκειτο για ένα μεγάλης διάρκειας κι επικίνδυνο ταξίδι – επικίνδυνο, παρόλο που κάποιοι από τους κανόνες είχαν τεθεί εκ των προτέρων. Μη ξεχνάτε επίσης ότι είχαμε όλο το ζωικό βασίλειο στο πλοίο – θα βάζατε εσείς ποτέ τους γατόπαρδους σε απόσταση ενός σάλτου από τις αντιλόπες; Ήταν αναπόφευκτο να τηρούνται κάποιοι όροι ασφαλείας· έτσι και τις διπλές αμπάρες δεχτήκαμε και τις επιθεωρήσεις στα κουβούκλια και τη νυχτερινή απαγόρευση κυκλοφορίας. Δυστυχώς όμως υπήρχαν και τιμωρίες και κελιά απομόνωσης. Κάποιος υψηλά ιστάμενος έπαθε εμμονή με τη συγκέντρωση πληροφοριών κι ορισμένοι επιβάτες συμφώνησαν να κάνουν τους χαφιέδες.

Αναφέρω μετά λύπης μου ότι υπήρξαν περίοδοι που το κάρφωμα στις αρχές πήγαινε σύννεφο. Η Κιβωτός μας δεν ήταν ένα φυσικό καταφύγιο· μερικές φορές έμοιαζε περισσότερο με πλωτή φυλακή.

Κοιτάξτε, ξέρω ότι εξιστόρηση από εξιστόρηση διαφέρει. Το δικό σας είδος έχει τη δική του κατά κόρον επαναλαμβανόμενη εκδοχή, που εξακολουθεί να θέλγει μέχρι και τους πλέον σκεπτικιστές, ενώ τα ζώα έχουν ένα απάνθισμα συναισθηματικών μύθων. Δεν πρόκειται όμως να ταραξουν τα ύδατα – έτσι δεν είναι; Ούτε εφόσον τα αντιμετωπίζουν σαν ήρωες ούτε εφόσον αποτελεί καύχημα να εντοπίζει υπερηφάνως το καθένα, και όλα μαζί, τις απαρχές του γενεαλογικού του δέντρου στην Κιβωτό. Επιλέχτηκαν, υπέμειναν και επιβίωσαν· είναι φυσικό λοιπόν να εξωραϊζουν τα δυσάρεστα συμβάντα και να παρουσιάζουν βολικά κενά μνήμης. Για μένα όμως δεν ισχύουν τέτοιοι περιορισμοί. Εμένα δεν με επέλεξαν. Για την ακρίβεια μάλιστα, σκόπιμα δεν με επέλεξαν, όπως και πολλά άλλα είδη. Εγώ ήμουν λαθρεπιβάτης· κι εγώ επιβίωσα· ύστερα απέδρασα (η αποβίβαση δεν ήταν ευκολότερη απ' ό,τι η επιβίβαση) και ευδοκίμησα. Βρίσκομαι λιγάκι στο περιθώριο της κοινωνίας των ζώων, η οποία εξακολουθεί να οργανώνει τις γεμάτες νοσταλγία συνενυρέσεις της – μέχρι και Κλαμπ Θαλασσόλυκων υπάρχει για τα είδη που δεν αισθάνθηκαν ποτέ ναυτία. Εγώ πάντως όποτε αναπολώ το Ταξίδι δεν νιώθω ότι έχω υποχρέωση σε κανέναν· η ευγνωμοσύνη δεν θολώνει τον δικό μου φακό. Μπορείτε λοιπόν να δώσετε βάση στην εξιστόρησή μου.

Θα έχετε πιθανότατα καταλάβει ότι η «Κιβωτός» δεν ήταν ένα και μόνο σκάφος. Αυτό το όνομα δώσαμε σε ολόκληρο

στολίσκο (δεν μπορεί να περιμένετε ότι θα στριμώχναμε ολόκληρο το ζωικό βασίλειο σε ένα σκαρί που δεν ξεπερνούσε τα τριακόσια κύβιτα* μήκος). Λέτε να έβρεχε σαράντα μερόνυχτα; Ε, ασφαλώς και δεν έγινε έτσι – αυτό θα ήταν απλώς ένα συνηθισμένο αγγλικό καλοκαίρι. Όχι, όπως τα υπολογίζω εγώ, έβρεχε ενάμιση χρόνο περίπου. Και τα νερά, λέει, κάλυπταν τη γη επί εκατόν πενήντα μέρες; Δεν λέτε καλύτερα κάπου τέσσερα χρόνια. Και πάει λέγοντας. Το είδος σας είχε πάντα πρόβλημα με τις χρονολογήσεις. Το αποδίδω στη γραφική εμμονή σας με τα πολλαπλάσια του αριθμού επτά.

Στην αρχή, η Κιβωτός απαρτιζόταν από οχτώ σκάφη: το γαλιόνι του Νώε, που ρυμουλκούσε το σκάφος με τα εφόδια, μετά τέσσερα ελαφρώς μικρότερα σκάφη με καπετάνιο καθέναν από τους γιους του και πιο πίσω, σε απόσταση ασφαλείας (γιατί η οικογένεια ήταν προληπτική με τις αρρώστιες), ακολουθούσε το πλωτό νοσοκομείο. Το όγδοο σκάφος ήταν ένα μυστήριο για κάποιο χρονικό διάστημα· επρόκειτο για ένα μικρό σβέλτο ιστιοφόρο με λεπτοδουλεμένη διακόσμηση από σανταλόξυλο στην πρύμνη, που έπλεε με δουλοπρέπεια κοντά στην κιβωτό του Χαμ. Αν βρισκόσουν στην υπήνεμη πλευρά, κάποιες φορές θα σου γαργαλούσαν τη μύτη παράξενα αρώματα, ενώ από καιρό σε καιρό, τη νύχτα, σαν κόπαζε η καταιγίδα μπορούσες να ακούσεις εύθυμη μουσική και θορυβώδη γέλια, ήχους που μας προξενούσαν έκπληξη γιατί απ' ό,τι ξέραμε όλες οι γυναίκες των γιων του Νώε είχαν βολευτεί στην ασφάλεια του σκάφους καθενός από αυτούς. Ωστόσο, αυτό το αρωματισμένο, γελαστό σκαρί δεν ήταν γερό· ένα ξαφνικό

---

* Μέτρο μήκους των αρχαίων, περίπου 50 εκατοστά.

μπουρίνι το έστειλε στον πάτο, και ο Χαμ πέρασε κάμποσες εβδομάδες μελαγχολικός και συλλογισμένος.

Το επόμενο που χάθηκε, μια άναστρη νύχτα που ο αέρας είχε πέσει και οι βάρδιες λαγοκοιμήθηκαν, ήταν το πλοίο με τα εφόδια. Το πρωί, το μόνο που έσερνε πίσω της η ναυαρχίδα του Νώε ήταν ένα κομμάτι χοντρό караβόσκοινο που είχε ροκανιστεί από κάτι που διέθετε αιχμηρούς κοπτήρες και την ικανότητα να κρατιέται πάνω σε βρεγμένα σκοιινιά. Το συμβάν προκάλεσε σοβαρές αλληλοκατηγορίες – πιστέψτε με. Αυτή μάλιστα πρέπει να ήταν η πρώτη περίπτωση που ένα είδος εξαφανίστηκε από το πλοίο. Δεν πέρασε πολύς καιρός και χάθηκε και το πλωτό νοσοκομείο. Ακουστήκαν ψίθυροι ότι τα δύο αυτά γεγονότα ήταν αλληλένδετα κι ότι η σύζυγος του Χαμ, η οποία δεν ήταν κι ο πιο ήρεμος άνθρωπος, είχε αποφασίσει να πάρει την εκδίκησή της ξεσπώντας στα ζώα. Φαίνεται ότι όσα σκεπάσματα είχε κεντήσει στη ζωή της ακολούθησαν το πλοίο των εφοδίων στον βυθό. Τίποτε όμως δεν αποδείχτηκε.

Η χειρότερη συμφορά ωστόσο ήταν μακράν η απώλεια του Βαραδί. Γνωρίζετε τον Σημ, τον Χαμ και τον άλλο που το όνομά του αρχίζει από γιώτα, αλλά δεν ξέρετε τίποτε για τον Βαραδί – έτσι δεν είναι; Ήταν ο μικρότερος και πιο δυνατός γιος του Νώε, γεγονός που φυσικά δεν τον έκανε τον πλέον δημοφιλή στους κόλπους της οικογένειας. Διέθετε επίσης αίσθηση του χιούμορ ή τουλάχιστον γελούσε πολύ, πράγμα που συνήθως συνιστά επαρκές πειστήριο του είδους σας. Ναι, ο Βαραδί ήταν διαρκώς εύθυμος. Τον έβλεπε να πηγαίνει καμαρωτός πάνω κάτω στο πρυμναίο κατάστρωμα, έχοντας από έναν παπαγάλο σε κάθε ώμο· να δίνει στοργικά μπα-

τσάκια στα καπούλια των τετράποδων, κάτι που εκείνα δέχονταν μουγκανίζοντας με ικανοποίηση· λεγόταν δε ότι κυβερνούσε την κιβωτό του με λιγότερο τυραννική συμπεριφορά απ' ό,τι οι άλλοι. Να όμως που ξυπνήσαμε μια ωραία πρωία και είδαμε ότι το σκάφος του Βαραδί ήταν άφαντο στον ορίζοντα, παίρνοντας μαζί του το ένα πέμπτο του ζωικού βασιλείου. Πιστεύω ότι θα σας άρεσε το σιμούργκ με το αργυρόχροο κεφάλι σκύλου και την ουρά παγονιού, το πουλί όμως που φώλιαζε κάποτε στο Δέντρο της Γνώσης δεν άντεχε περισσότερο στα κύματα απ' ό,τι ο αρουραίος ο στικτός. Τα μεγαλύτερα αδέρφια του Βαραδί έψεξαν την ανεπαρκή ναυτοσύνη του· είπαν ότι περνούσε πάρα πολύ χρόνο συναναστρεφόμενος τα ζώα· μέχρι που άφησαν να εννοηθεί ότι μπορεί να τον τιμώρησε ο Θεός για κάποιο αδιευκρίνιστο παράπτωμα στο οποίο είχε υποπέσει όταν ήταν μικρό παιδί ογδόντα πέντε χρονών. Όποια κι αν είναι η αλήθεια, η εξαφάνιση του Βαραδί αποτέλεσε σοβαρή απώλεια για το είδος σας. Τα γονίδιά του θα σας είχαν βοηθήσει τα μέγιστα.

Όσο για μας, όλη αυτή η ιστορία με το Ταξίδι άρχισε όταν μας κάλεσαν να παρουσιάσουμε σε ένα συγκεκριμένο μέρος μια συγκεκριμένη μέρα. Τότε ακούσαμε να γίνεται πρώτη φορά λόγος γι' αυτό το σχέδιο. Δεν είχαμε ιδέα για το πολιτικό παρασκήνιο. Η οργή του Θεού για το δημιούργημά του μας ήταν άγνωστη· κι έτσι βρεθήκαμε κι εμείς στη μέση θέλοντας και μη. Ενώ το φταίξιμο δεν ήταν επουδενί δικό μας (μη μου πείτε δα ότι πιστεύετε αυτή την ιστορία με το φίδι – έτσι δεν είναι; Μαύρη προπαγάνδα του Αδάμ ήταν), υποστήκαμε κι εμείς τις τρομερές συνέπειες. Όλα τα είδη εξαφανίστηκαν εκτός από ένα ζευγάρι για αναπαραγωγή, κι αυ-

τό το ζευγάρι το ξαπόστειλαν στις αγριεμένες θάλασσες υπό την ευθύνη ενός αχρείου γερομεθύστακα ο οποίος βρισκόταν ήδη στον έβδομο αιώνα της ζωής του.

Κυκλοφόρησαν λοιπόν τα μαντάτα, αλλά είναι χαρακτηριστικό ότι δεν μας είπαν την αλήθεια. Μήπως φαντάζεστε πως γύρω από το παλάτι του Νώε (ε, ναι, δεν ήταν κανένα φτωχαδάκι ο Νώε) κατοικούσε ένα κατάλληλο δείγμα από όλα τα πλάσματα της Γης; Ελάτε τώρα. Όχι, αναγκάστηκαν να το γνωστοποιήσουν ολούθε και μετά να διαλέξουν το καλύτερο από τα ζεύγη που παρουσιάστηκαν. Καθώς δεν ήθελαν να προκαλέσουν γενικό πανικό, ανήγγειλαν ότι επρόκειτο για διαγωνισμό ζευγαριών –κάτι σαν διαγωνισμός ομορφιάς συν ευφυΐας συν αρμονικής συμβίωσης– και είπαν στους διαγωνιζόμενους να παρουσιαστούν στην πύλη του Νώε τον τάδε μήνα. Μπορείτε να φανταστείτε τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν. Κατ' αρχάς, δεν είναι όλοι ανταγωνιστικοί από τη φύση τους, οπότε μάλλον εμφανίστηκαν μόνο οι πιο άπληστοι. Όσα ζώα δεν ήταν τόσο έξυπνα ώστε να διαβάζουν πίσω από τις γραμμές σκέφτηκαν απλώς ότι δεν χρειαζόταν να κερδίσουν μια πολυτελή κρουαζιέρα για δύο με όλα τα έξοδα πληρωμένα – ευχαριστώ πολύ, δεν θα πάρω. Επίσης, ο Νώε και το προσωπικό του δεν έλαβαν υπόψη τους ότι κάποια ζώα βρίσκονται σε χειμερία νάρκη ορισμένη εποχή του χρόνου, για να μη μιλήσουμε για το ακόμα προφανέστερο γεγονός ότι ορισμένα είδη κινούνται πολύ πιο αργά απ' ό,τι άλλα. Υπήρχε για παράδειγμα ένας ιδιαίτερα νωχελικός βραδύπους, ένα εξάισιο πλάσμα, κι αυτό το εγγυώμαι προσωπικά, ο οποίος δεν πρόλαβε καλά καλά να φτάσει στα ριζά του δέντρου του όταν τον σάρωσε το τρομερό κύμα της εκδίκησης του Θεού.

Πώς να το πει κανείς αυτό; Φυσική επιλογή; Εγώ το λέω επαγγελματική ανικανότητα.

Οι προετοιμασίες ήταν σκέτο χάος, ειλικρινά. Ο Νώε καθυστέρησε με την κατασκευή των κιβωτών (την κατάσταση δεν βοήθησε και το γεγονός ότι οι τεχνίτες συνειδητοποίησαν κάποια στιγμή πως ο χώρος δεν επαρκούσε και για τους ίδιους) με αποτέλεσμα να μη δοθεί αρκετή προσοχή στην επιλογή των ζώων. Το σύστημα που φάνηκε να ακολουθείται ήταν να εγκρίνεται με ένα νεύμα το πρώτο σχετικά εμφανίσιμο ζευγάρι που παρουσιαζόταν· και σίγουρα δεν έγινε τίποτε περισσότερο από μια ανεπαρκέστατη εξέταση του γενεαλογικού δέντρου. Άσε βέβαια που ενώ είχαν πει ότι θα έπαιρναν δύο από κάθε είδος, όταν ήρθε η ώρα... κάποια πλάσματα ήταν απλώς ανεπιθύμητα. Τέτοια ήταν και η δική μας περίπτωση, εξού και αναγκαστήκαμε να γίνουμε λαθρεπιβάτες. Πολλά ζώα δε που είχαν ισχυρά και νόμιμα επιχειρήματα πως αποτελούσαν ξεχωριστό είδος είδαν το αίτημά τους να απορρίπτεται. Όχι, τους είπαν, έχουμε ήδη δύο από σας. Τι διαφορά κάνουν μερικοί επιπλέον δακτύλιοι γύρω από την ουρά ή αυτοί οι φουντωτοί θύσανοι κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης; Λυπούμαστε, αλλά έχουμε πάρει από το είδος σας.

Υπήρξαν υπέροχα ζώα που κατέφθασαν χωρίς σύντροφο κι έτσι έμειναν απέξω· υπήρξαν οικογένειες που αρνήθηκαν να αποχωριστούν τους απογόνους τους κι επέλεξαν να πεθάνουν μαζί· έγιναν επίσης ιατρικοί έλεγχοι που συχνά είχαν στυγνά αδιάκριτο χαρακτήρα· και όλη τη νύχτα ο αέρας έξω από την περίφραξη του Νώε ήταν γεμάτος από τις οίμωγές των απορριφθέντων. Μπορείτε να φανταστείτε τι ατμόσφαιρα επικράτησε όταν μάθαμε τελικά για ποιο λόγο μάς είχαν

ζητήσει να συμμετάσχουμε σε αυτή την παρωδία διαγωνισμού; Όπως καταλαβαίνετε, υπήρξε άφθονη ζηλοφθονία και κακή συμπεριφορά. Μερικά από τα ευγενέστερα είδη απλώς αποχώρησαν αθόρυβα προς το δάσος, αρνούμενα να επιβιώσουν με τους προσβλητικούς όρους που τους πρότειναν ο Θεός και ο Νώε, και προτίμησαν να αφανιστούν στα κύματα. Ειπώθηκαν βαριές κουβέντες, κουβέντες γεμάτες φθόνο, για τα ψάρια, ενώ τα αμφίβια άρχισαν να συμπεριφέρονται με ολοφάνερη αυταρέσκεια και τα πουλιά να εξασκούνται να παραμένουν εν πτήση όσο περισσότερο μπορούσαν. Είδαμε εδώ κι εκεί κι ορισμένα είδη πιθήκων να προσπαθούν να κατασκευάσουν μόνα τους άτεχνες σχεδίες. Κάποια εβδομάδα στον Καταυλισμό των Εκλεκτών δηλητηριάστηκαν μυστηριωδώς οι τροφές και για μερικά από τα λιγότερο εύρωστα είδη χρειάστηκε να επαναληφθεί η διαδικασία επιλογής.

Υπήρξαν και φορές που ο Νώε και οι γιοι του καταλήφθηκαν από υστερία. Αυτό δεν ταιριάζει με τη δική σας εκδοχή, ε; Εσάς σας έκαναν να πιστεύετε ότι ο Νώε ήταν σοφός, δίκαιος και θεοφοβούμενος άνθρωπος, κι εγώ σας τον έχω ήδη χαρακτηρίσει υστερικό αχρείο μεθύστακα. Δεν είναι κι εντελώς ασύμβατα αυτά τα δύο. Ας το πούμε αλλιώς: ο Νώε ήταν αρκετά κακός, αλλά *πού να βλέπατε τους άλλους*. Το γεγονός ότι ο Θεός αποφάσισε να σβήσει το παρελθόν δεν μας προκάλεσε ιδιαίτερη έκπληξη· το μόνο περίεργο ήταν ότι επέλεξε να διατηρήσει στη ζωή κάποια άτομα αυτού του είδους, η δημιουργία του οποίου δεν τιμούσε και τόσο τον δημιουργό του.

Κάποιες φορές ο Νώε έφτασε στα όριά του. Η κατασκευή της Κιβωτού καθυστερούσε, οι τεχνίτες χρειάστηκε να μαστιγωθούν, εκατοντάδες τρομοκρατημένα ζώα στρατοπέδευαν

έξω από το παλάτι του και κανένας δεν ήξερε πότε θα έρχονταν οι βροχές. Ο Θεός δεν του έδωσε καν μια ημερομηνία. Κάθε πρωί κοιτούσαμε τα σύννεφα· άραγε τη βροχή θα την έφερνε ο δυτικός άνεμος, όπως γινόταν συνήθως, ή μήπως ο Θεός θα έστελνε την ειδική νεροποντή του από ασυνήθιστη κατεύθυνση; Και όσο βάραινε ο καιρός τόσο αυξάνονταν οι πιθανότητες να γίνει εξέγερση. Μερικοί από εκείνους που είχαν απορριφθεί ήθελαν να καταλάβουν την Κιβωτό για να σωθούν, ενώ άλλοι ήθελαν να την καταστρέψουν ολοσχερώς. Κάποια ζώα που είχαν συμφεροντολογικές τάσεις άρχισαν να προτείνουν διαφορετικές αρχές επιλογής βάσει του μεγέθους ή της χρησιμότητας αντί απλώς του αριθμού, ο Νώε όμως αρνήθηκε αγέρωχα κάθε διαπραγμάτευση. Επρόκειτο για άνθρωπο που είχε τις δικές του θεωρίες και δεν ήθελε να ακούσει τις θεωρίες κανενός άλλου.

Καθώς η κατασκευή του στολίσκου πλησίαζε στην ολοκλήρωσή της, χρειάστηκε να τον φρουρούν όλο το εικοσιτετράωρο. Σημειώθηκαν πολλές απόπειρες επιβίβασης λαθρεπιβατών. Μια μέρα ανακάλυψαν έναν τεχνίτη που προσπαθούσε να ανοίξει ένα κρυφό κοίλωμα χαμηλά στις δοκούς της γάστρας του πλοίου με τα εφόδια. Υπήρξαν και κάποια οικτρά θεάματα: μια νεαρή άγκη απαγχονίστηκε όταν κρεμάστηκε από την κουπαστή της κιβωτού του Σημ· κάποια πουλιά βουτούσαν με ορμή στο προστατευτικό δίχτυ και πάει λέγοντας. Όποιοι λαθρεπιβάτη ανακάλυπταν τον εκτελούσαν αμέσως, αυτές όμως οι δημόσιες τιμωρίες δεν στάθηκαν αρκετές για να αποτρέψουν τους απελπισμένους. Σεμνύνομαι να λέω ότι το δικό μας είδος δεν επιβιβάστηκε χρησιμοποιώντας δωροδοκία ή βία· από την άλλη βέβαια, εμείς δεν γινόμαστε αντι-

ληπτοί τόσο εύκολα όσο μια νεαρή άλκη. Πώς τα καταφέραμε; Χάρη στην προνοητικότητα ενός από τους γονείς μας. Ενώ ο Νώε και οι γιοι του έκαναν μια πρόχειρη σωματική έρευνα στα ζώα που ανέβαιναν τη σανιδόσκαλα, χώνοντας τις άξεστες χερούκλες τους σε προβιές με ύποπτο πάχος μαλλιού και διενεργώντας μερικές πρωτόφαντες και άκρως ανθυγιεινές εξετάσεις προστάτη, εμείς είχαμε ήδη περάσει κάτω από τη μύτη τους και βρισκόμασταν ασφαλείς στις κουκέτες μας. Ένας από τους μαραγκούς του πλοίου μάς είχε κουβαλήσει στη σωτηρία, χωρίς να το ξέρει.

Επί δύο μέρες φυσούσε από κάθε κατεύθυνση ταυτόχρονα· μετά άρχισε να βρέχει. Το νερό έπεφτε καταρρακτωδώς από τον οργισμένο ουρανό για να αποκαθάρει τον αμαρτωλό κόσμο. Στο κατάστρωμα έσκαγαν στάλες χοντρές σαν αυγά περριστεριού. Οι επιλεγμένοι εκπρόσωποι κάθε είδους μεταφέρθηκαν από τον Καταυλισμό των Εκλεκτών στην κιβωτό που προβλεπόταν για τον καθένα – η σκηνή θύμιζε υποχρεωτικό μαζικό γάμο. Ύστερα βίδωσαν τα κουβούσια και όλοι αρχίσαμε να συνηθίζουμε το σκοτάδι, τον εγκλεισμό και την μπόχα. Όχι πως μας ένοιαζαν βέβαια αυτά στην αρχή – μας είχε καταλάβει η ευφροσύνη που είχαμε επιβιώσει. Η βροχή έπεφτε κι έπεφτε, ασταμάτητα, γυρίζοντας ενίοτε σε χαλάζι και κροταλίζοντας πάνω στις σανίδες. Μερικές φορές ακούγαμε απέξω τον βρόντο του κεραυνού και συχνά πυκνά τον θρήνο των εγκαταλειμμένων ζώων. Ύστερα από λίγο καιρό αυτές οι οίμωγές αραίωσαν, οπότε καταλάβαμε ότι τα νερά είχαν αρχίσει να ανεβαίνουν.

Στο τέλος ήρθε η μέρα που όλοι λαχταρούσαμε. Στην αρχή νομίσαμε πως επρόκειτο για κάποια απέλπιδα επίθεση των

παχύδερμων που είχαν απομείνει τα οποία προσπαθούσαν να μπουν διά της βίας στην Κιβωτό ή τουλάχιστον να την αναποδογυρίσουν. Όχι όμως· ήταν το ίδιο το σκάφος που τραμπαλιζόταν καθώς το νερό το σήκωνε από το καρνάγιο του. Αυτή ήταν, αν ρωτάτε εμένα, η κορυφαία στιγμή του Ταξιδιού· η στιγμή κατά την οποία η αδελφοσύνη ανάμεσα στα ζώα και η ευγνωμοσύνη προς τον άνθρωπο έρρεε όπως το κρασί στο τραπέζι του Νώε. Γιατί μετά... ίσως όμως τα ζώα υπήρξαν εξαρχής αφελή που εμπιστεύτηκαν τον Νώε και τον Θεό του.

Ακόμα και προτού φουσκώσουν τα νερά υπήρξαν κάποιοι λόγοι ανησυχίας. Ξέρω ότι το είδος σας έχει την τάση να καταφρονεί τον κόσμο μας, θεωρώντας τον βάναυσο, κανιβαλικό και δόλιο (αν και ίσως να δέχεστε το επιχείρημα ότι αυτά τα χαρακτηριστικά μάλλον μας φέρνουν πιο κοντά σας παρά μας απομακρύνουν). Μεταξύ μας ωστόσο υπήρχε ανέκαθεν, από τις απαρχές, αίσθημα ισότητας. Ναι, δεν υπάρχει αμφιβολία, τρώγαμε ο ένας τον άλλο και πάει λέγοντας· τα πιο αδύναμα είδη ήξεραν πολύ καλά τι τα περίμενε αν διασταυρώνονταν με κάτι μεγαλύτερο και συνάμα πεινασμένο. Ξέραμε όμως ότι απλώς έτσι είχαν τα πράγματα. Το γεγονός ότι κάποιο ζώο μπορούσε να σκοτώσει κάποιο άλλο δεν καθιστούσε το πρώτο ζώο ανώτερο από το δεύτερο, απλώς πιο επικίνδυνο. Ίσως σας είναι δύσκολο να συλλάβετε αυτή την ιδέα, αλλά μεταξύ μας υπήρχε αμοιβαίος σεβασμός. Το ότι έτρωγες ένα άλλο ζώο δεν ήταν λόγος να το περιφρονείς κιόλας· και το ότι σε έτρωγαν δεν προκαλούσε στο θύμα –δηλαδή στην οικογένεια του θύματος– κάποιον υπερβολικό θαυμασμό για το τρεφόμενο είδος.

Όλα αυτά τα άλλαξε ο Νώε - ή ο Θεός του Νώε. Μπορεί

να γνωρίσατε την Πτώση, αλλά το ίδιο συνέβη και σ' εμάς. Μόνο που εμάς μας έσπρωξαν. Η πρώτη φορά που το παρατηρήσαμε ήταν στη διάρκεια της διαλογής για τον Καταυλισμό των Εκλεκτών. Όλο αυτό το περί επιλογής δύο ατόμων από κάθε είδος αλήθευε (και καταλάβαινε κανείς ότι είχε κάποιο βασικό νόημα), το ζήτημα όμως δεν τελείωνε εκεί. Στον Καταυλισμό αρχίσαμε να παρατηρούμε ότι κάποια είδη δεν περιορίζονταν σε ζεύγη, αλλά επιλέγονταν σε επτάδες (να πάλι η εμμονή με το επτά). Στην αρχή νομίσαμε ότι τα επιπλέον πέντε άτομα θα ταξίδευαν ίσως ως εφεδρεία για την περίπτωση που το αρχικό ζευγάρι αρρώσταινε. Μετά όμως το πράγμα άρχισε σιγά σιγά να αποκαλύπτεται. Ο Νώε -ή ο Θεός του Νώε- είχε αποφανθεί ότι υπήρχαν δύο κατηγορίες ζώων: τα καθαρά και τα ακάθαρτα. Τα καθαρά ζώα επιβίβαστηκαν στην Κιβωτό σε επτάδες· τα ακάθαρτα σε δυάδες.

Όπως φαντάζεστε, η πολιτική διακρίσεων του Θεού έναντι των ζώων προκάλεσε βαθύτατη δυσφορία. Αρχικά μάλιστα το ζήτημα έφερε σε δύσκολη θέση και τα ίδια τα καθαρά ζώα· ήξεραν ότι δεν είχαν κάνει κάτι για να τους αξίζει αυτή η ειδική προστασία. Αν και, όπως συνειδητοποίησαν τάχιστα, το να είσαι «καθαρός» δεν αποτελούσε μόνο ευλογία. Το να είσαι «καθαρός» σήμαινε ότι μπορούσες και να φαγωθείς. Επτά ζώα γίνονταν δεκτά στο σκάφος, τα πέντε από αυτά όμως προορίζονταν για τα μαγειρεία. Παράξενη τιμή αυτή που τους έγινε. Τουλάχιστον, αυτό σήμαινε ότι θα είχαν το πιο άνετο ενδιαίτημα μέχρι να έρθει η μέρα της τελετουργικής σφαγής τους.

Κάπου κάπου έβρισκα την κατάσταση αστεία και άφηνα τον εαυτό μου ελεύθερο να γελάσει ως απόβλητος. Ωστόσο,

μεταξύ των ειδών που έπαιρναν τον εαυτό τους στα σοβαρά δημιουργήθηκαν κάθε είδους μπερδεμένες αντιζηλίες. Το γουρούνι, που δεν είχε από τη φύση του κοινωνικές φιλοδοξίες, δεν έδινε δεκάρα, μερικά όμως από τα άλλα ζώα θεωρούσαν την έννοια του ακάθαρτου προσωπική προσβολή. Πρέπει δε να ειπωθεί ότι αυτό το σύστημα –όπως το εννοούσε ο Νώε τουλάχιστον– δεν είχε και πολλή λογική. Δηλαδή τι ιδιαίτερο είχαν τα μηρυκαστικά με δίχηλη οπλή; Γιατί η καμήλα και το κουνέλι ήταν δεύτερης κατηγορίας; Γιατί έπρεπε να γίνει διαχωρισμός ανάμεσα στα ψάρια που είχαν λέπια και σε εκείνα που δεν είχαν; Μήπως οι κύκνοι, οι πελεκάνοι, οι ερωδιοί και οι τσαλαπετεινοί δεν ήταν μερικά από τα πιο εκλεκτά είδη; Κι όμως, δεν τους απονεμήθηκε το παράσημο της καθαρότητας. Γιατί να καταφέρονται εναντίον του ποντικιού και της σαύρας –που θα 'λεγε κανείς ότι αρκετά προβλήματα είχαν ήδη– και να υπονομεύουν κι άλλο την αυτοπεποίθησή τους; Μακάρι να μπορούσαμε να διακρίνουμε ίχνος λογικής πίσω απ' όλα αυτά· μακάρι ο Νώε να μας τα είχε εξηγήσει καλύτερα. Το μόνο όμως που έκανε αυτός ήταν να υπακούει τυφλά. Όπως θα σας έχουν πει κατ' επανάληψη, ο Νώε ήταν πολύ θεοφοβούμενος άνθρωπος· δεδομένης βέβαια της φύσης του Θεού, αυτή ήταν μάλλον η ασφαλέστερη στάση που έπρεπε να τηρήσει κανείς. Αν όμως είχατε ακούσει τον θρήνο των οστρακόδερμων, το βαθύ και απορημένο παράπονο του αστακού κι αν μπορούσατε να δείτε την πένθιμη ντροπή του πελαργού, θα καταλαβαίνατε ότι τα πράγματα μεταξύ μας δεν θα ξαναγίνονταν ποτέ όπως ήταν.

Υπήρχε όμως και μια άλλη μικρή δυσκολία. Εξαιτίας μιας ατυχούς συγκυρίας, το είδος μας είχε καταφέρει να μπάσει

λαθραία επτά μέλη του στο σκάφος. Δεν έφτανε που ήμασταν λαθρεπιβάτες (πράγμα για το οποίο μερικοί αγανακτούσαν), δεν έφτανε που ήμασταν ακάθαρτοι (πράγμα για το οποίο μερικοί είχαν αρχίσει ήδη να μας περιφρονούν), αλλά κοροϊδεύαμε κι από πάνω εκείνα τα καθαρά και νόμιμα είδη, αντιγράφοντας τον ιερό αριθμό τους. Σύντομα λοιπόν αποφασίσαμε να λέμε ψέματα για το πόσοι ήμασταν και ουδέποτε εμφανιζόμασταν όλοι μαζί στο ίδιο μέρος. Ανακαλύψαμε επίσης ποια σημεία του σκάφους ήταν φιλόξενα για ελόγου μας και ποια έπρεπε να αποφεύγουμε.

Βλέπετε λοιπόν ότι εξαρχής ήταν μια νηοπομπή γεμάτη δυσθυμία. Κάποιοι θρηνούσαν για εκείνους που είχαν αναγκαστεί να αφήσουν πίσω, άλλοι ένιωθαν αγανακτισμένοι με την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν και άλλοι, παρόλο που θεωρητικά ήταν ευνοημένοι από τον τίτλο του καθαρού, φοβούνταν με το δίκιο τους τον φούρνο. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, υπήρχε και ο Νώε με τη φαμελιά του.

Δεν ξέρω πώς να σας το φέρω πιο μαλακά, αλλά ο Νώε δεν ήταν καλός άνθρωπος. Καταλαβαίνω ότι αυτή η ιδέα σας ενοχλεί, αφού όλοι κατάγεστε από εκείνον, το γεγονός όμως παραμένει. Ο Νώε ήταν ένα τέρας· ένας αλαζόνας πατριάρχης που περνούσε τη μισή του μέρα γονυπετής μπροστά στον Θεό του και την άλλη μισή ξεσπώντας πάνω μας. Είχε μια μαγκούρα από κυπαρισσόξυλο με την οποία... τέλος πάντων, κάποια ζώα έχουν ακόμη τις ραβδώσεις στη ράχη τους. Είναι απίστευτο τι μπορεί να κάνει ο φόβος. Μου έχουν πει ότι στο δικό σας είδος το έντονο σοκ μπορεί να κάνει τα μαλλιά σας να ασπρίσουν σε λίγες ώρες· στην Κιβωτό τα αποτελέσματα του φόβου ήταν ακόμα πιο συγκλονιστικά. Υπήρχε ένα ζευ-

γάρι σαύρες, για παράδειγμα, που στο άκουσμα και μόνο του ήχου που έκαναν τα επίσης καμωμένα από κυπαρισσόξυλο σανδάλια του Νώε καθώς κατέβαιναν τη σκάλα που οδηγούσε στις καμπίνες άλλαζε χρώμα. Το είδα με τα ίδια μου τα μάτια: η επιδερμίδα τους έχανε τη φυσική της απόχρωση και γινόταν ένα με το περιβάλλον. Ο Νώε, περνώντας μπροστά από το χώρισμα όπου βρίσκονταν, κοντοστεκόταν, απορώντας για μια στιγμή που ήταν άδειο, κι έπειτα απομακρυνόταν αργά. Καθώς ο ήχος των βημάτων του έσβηνε, οι τρομοκρατημένες σαύρες ξανάπαιρναν το κανονικό τους χρώμα. Στα χρόνια της μετά Κιβωτόν εποχής φαίνεται πως αυτό το κόλπο αποδείχτηκε πολύ χρήσιμο, όπως και να 'χει όμως ξεκίνησε ως αντίδραση στην εμφάνιση του «Ναυάρχου».

Με τους τaráνδους το πράγμα ήταν πιο περίπλοκο. Αυτούς τους διακατείχε διαρκής νευρικήτητα, αλλά δεν έφταιγε μόνο ο φόβος που τους προκαλούσε ο Νώε· ήταν κάτι βαθύτερο. Ξέρετε да πως κάποια από μας τα ζώα διαθέτουμε την ικανότητα να προβλέπουμε. Μέχρι κι εσείς καταφέρατε να το αντιληφθείτε ύστερα από χιλιετίες παρατήρησης των συνηθειών μας. «Κοίτα» λέτε «οι αγελάδες κάθισαν χάμω στο λιβάδι. Αυτό σημαίνει πως θα βρέξει». Το ζήτημα βέβαια είναι πολύ πιο λεπτό απ' ό,τι μπορείτε να φανταστείτε και ο σκοπός ασφαλώς δεν είναι να λειτουργούμε ως φτηνοί ανεμοδείκτες για τα ανθρώπινα όντα. Τέλος πάντων... Η ταραχή των τaráνδων, λοιπόν, οφειλόταν σε κάτι βαθύτερο από τη νωφεροβία και πιο παράξενο από τη νευρικήτητα που προκαλεί η καταιγίδα, σε κάτι... μακροπρόθεσμο. Ίδρωναν στο παχνή τους και κατά περιόδους χρεμέτιζαν ανήσυχοι με επίμονη έξαψη, κλοτσούσαν τα χωρίσματα από κυπαρισσόξυλο όταν

δεν υπήρχε κανένας προφανής κίνδυνος –ούτε αποδεικνυόταν εκ των υστέρων ότι ελλόχευε κάποιος κίνδυνος–, ακόμα και όταν ο Νώε επιδείκνυε σαφώς συγκρατημένη –για τα δεδομένα του– συμπεριφορά. Οι τάρανδοι όμως κάτι διαισθάνονταν. Κάτι που εμείς δεν ξέραμε τότε. Ήταν σαν να έλεγαν: Αυτά νομίζετε πως είναι τα χειρότερα; Μην είστε τόσο σίγουροι. Ό,τι όμως κι αν ήταν αυτό, ούτε οι ίδιοι ήταν σε θέση να το προσδιορίσουν. Επρόκειτο για κάτι μακρινό, σοβαρό... μακροπρόθεσμο.

Εμείς οι υπόλοιποι, όπως είναι κατανοητό, είχαμε πιο βραχυπρόθεσμες έγνοιες. Τα άρρωστα ζώα, φερ' ειπείν, αντιμετώπιζονταν με αμείλικτο τρόπο. Οι αρχές μάς υπενθύμιζαν διαρκώς ότι δεν βρισκόμασταν σε πλωτό νοσοκομείο και το κλίμα δεν σήκωνε αρρώστιες ή προσποιοητές αδιαθεσίες, πράγμα που ούτε δίκαιο ήταν ούτε ρεαλιστικό. Κανένας όμως δεν διακινδύνευε να αναφέρει ότι ήταν άρρωστος. Λίγη ψώρα ήταν αρκετή για να βρεθείς στη θάλασσα πριν καν προλάβεις να βγάλεις τη γλώσσα έξω για να σε εξετάσουν. Και μετά, τι νομίζεις ότι συνέβαινε στο υγιές ταίρι σου; Τι να το κάνεις το πενήντα τοις εκατό ενός αναπαραγωγικού ζεύγους; Ο Νώε δεν ήταν ούτε κατά διάνοια ο συναισθηματικός εκείνος τύπος που θα ενθάρρυνε τον πενθούντα σύζυγο να ζήσει την υπόλοιπη ζωή του.

Για να το πούμε κι αλλιώς: τι στο καλό νομίζετε ότι έτρωγαν ο Νώε και η φαμελιά του στην Κιβωτό; Εμάς έτρωγαν φυσικά. Θέλω να πω, αν ρίξετε μια ματιά στο ζωικό βασίλειο σήμερα, μη μου πείτε ότι θεωρείτε πως αυτά είναι όλα κι όλα τα είδη που υπήρξαν ποτέ; Ότι υπάρχουν ένα σωρό ζώα που λίγο πολύ μοιάζουν μεταξύ τους, μετά ένα κενό, και μετά

κάποια άλλα ζώα που πάλι μοιάζουν μεταξύ τους; Ξέρω ότι έχετε κάποια θεωρία για να το εκλογικεύετε –κάτι για την επίδραση του περιβάλλοντος και τα κληρονομημένα χαρακτηριστικά κι άλλα τέτοια–, η οποία τα εξηγεί όλα αυτά, ωστόσο υπάρχει μια απλούστερη ερμηνεία για τα ανεξήγητα άλματα στο φάσμα της δημιουργίας. Το ένα πέμπτο των πλασμάτων της Γης πήγε στον πάτο μαζί με τον Βαραδί, ενώ τα υπόλοιπα που λείπουν τα έφαγε το τσούρμο του Νώε. Έτσι είναι. Υπήρχε, για παράδειγμα, ένα ζευγάρι βροχοπούλια της Αρκτικής – πολύ όμορφα πουλιά. Όταν επιβιβάστηκαν στο σκάφος είχαν διάστικτο καφεγάλανο φτέρωμα. Λίγους μήνες αργότερα άρχισαν να μαδάνε. Αυτό ήταν φυσιολογικό. Καθώς έχαναν τα καλοκαιρινά τους πούπουλα, άρχισε να φαίνεται από κάτω το χειμερινό πάλλευκο φτέρωμά τους. Δεν βρισκόμασταν βέβαια στον αρκτικό κύκλο, οπότε αυτό πρακτικά δεν ήταν αναγκαίο· μπορείς όμως να σταματήσεις τη φύση; Ωστόσο, ούτε τον Νώε μπορούσες να σταματήσεις. Μόλις πήρε χαμπάρι ότι τα βροχοπούλια γίνονταν λευκά, κατέληξε ότι αρρώσταιναν και από στοργικό ενδιαφέρον για την υγεία των υπόλοιπων επιβατών έβαλε να του τα κάνουν βραστά με λίγα φύκια για συνοδεία. Ήταν από πολλές απόψεις ένας αδαής, και σίγουρα δεν είχε γνώσεις ορνιθολογίας. Συντάξαμε μια αναφορά και του εξηγήσαμε ορισμένα πράγματα περί περρόρροιας κι όλα τα σχετικά. Στο τέλος φάνηκε να το καταλαβαίνει. Το βροχοπούλι της Αρκτικής όμως είχε πάει περίπατο.

Και δεν σταμάτησε βέβαια εκεί. Για τον Νώε και την οικογένειά του ήμασταν απλώς μια πλωτή ταβέρνα. Στην Κιβωτό καθαρά και ακάθαρτα ζώα ήταν ένα και το αυτό· ο κα νόνας ήταν: πρώτα το φαγητό και μετά η ευσέβεια. Δεν μπο-

ρείτε να φανταστείτε τι πλούτο άγριας ζωής σας στερήσε ο Νώε. Ή μάλλον μπορείτε, αφού αυτό ακριβώς κάνετε: τον φαντάζεστε. Όλα αυτά τα μυθικά θηρία που ονειρεύτηκαν οι ποιητές σας τους προηγούμενους αιώνες υποθέτετε –έτσι δεν είναι;– ότι ήταν είτε συνειδητές επινοήσεις είτε πανικόβλητες περιγραφές ζώων που τα είχε πάρει φευγαλέα το μάτι τους στο δάσος ύστερα από ένα γερό τσιμπούσι στο κυνήγι. Φοβάμαι πως η εξήγηση είναι πιο απλή: τα καταβρόχθισαν ο Νώε και η φάρα του. Στην αρχή του Ταξιδιού, όπως είπα, υπήρχαν στο αμπάρι μας δύο βεεμόθ. Προσωπικά δεν τους είδα, αλλά μου είπαν ότι επρόκειτο για εντυπωσιακά ζώα. Φαίνεται όμως πως ο Χαμ, ο Σημ ή ο άλλος που το όνομά του άρχιζε από γιώτα εισηγήθηκαν στο οικογενειακό συμβούλιο ότι αφού υπήρχαν οι ελέφαντες και οι ιπποπόταμοι, οι βεεμόθ περίσσευαν· εξάλλου δύο τόσο μεγάλα σφάγια –κι εδώ το επιχείρημα συνδύαζε την αρχή με την πρακτική πλευρά– θα συντηρούσαν την οικογένεια του Νώε για μήνες.

Τα πράγματα βέβαια δεν εξελίχτηκαν έτσι ακριβώς. Ύστερα από μερικές εβδομάδες υπήρξαν παράπονα ότι κάθε μέρα είχαν βεεμόθ για βραδινό, κι έτσι –για να αλλάξει απλώς το μενού– θυσιάστηκαν μερικά άλλα είδη. Κατά καιρούς ανταλλάσσονταν κάποια νεύματα γεμάτα ενοχή όσον αφορά την οικιακή οικονομία, εγώ όμως ένα πράγμα έχω να σας πω: στο τέλος του Ταξιδιού υπήρχε ακόμη μεγάλη ποσότητα παστού βεεμόθ.

Με τον ίδιο τρόπο χάθηκε και η σαλαμάνδρα. Ενωώ η πραγματική σαλαμάνδρα και όχι αυτό το ασήμαντο ζώο που εξακολουθείτε να αποκαλείτε με το ίδιο όνομα· η δική μας σαλαμάνδρα ζούσε μέσα στη φωτιά. Αυτό το ζώο ήταν χωρίς

υπερβολή μοναδικό· έλα όμως που ο Χαμ ή ο Σημ ή ο άλλος επισήμαιναν διαρκώς ότι μέσα στο ξύλινο σκαρί ο κίνδυνος ήταν πολύ μεγάλος. Έτσι αμφότερες οι σαλαμάνδρες και οι δίδυμες φωτιές που τις στέγαζαν πήγαν καλιά τους. Ο γρανάτης επίσης, μόνο και μόνο επειδή η σύζυγος του Χαμ είχε ακούσει μια γελοία ιστορία ότι μέσα στο κρανίο του είχε έναν πολύτιμο λίθο. Φιλάρεσκη γυναίκα αυτή η κερά του Χαμ. Έπιασαν λοιπόν τον έναν γρανάτη, του έκοψαν το κεφάλι, του άνοιξαν το κρανίο και δεν βρήκαν τίποτε απολύτως. Τότε η κερά είπε ότι μπορεί το πετράδι να βρίσκεται μόνο μέσα στο κρανίο του θηλυκού, οπότε το άνοιξαν κι αυτό στα δύο με το ίδιο αρνητικό αποτέλεσμα.

Θα πω τώρα κάτι με πάσα επιφύλαξη, αισθάνομαι όμως ότι οφείλω να το εκφράσω. Υπήρξαν φορές που υποπτευθήκαμε πως οι σκοτωμοί ακολουθούσαν κάποιο σύστημα. Το σίγουρο είναι ότι η εξολόθρευση των ζώων δεν γινόταν για αυστηρά διατροφικούς λόγους· ήταν πολύ ευρύτερη. Παράλληλα, κάποια από τα είδη που σκοτώνονταν είχαν ελάχιστο κρέας πάνω τους. Επιπλέον, οι γλάροι ανέφεραν από καιρού εις καιρόν ότι είχαν δει κουφάρια να πετιούνται από την πρύμνη έχοντας αρκετό ψαχνό γύρω από τα κόκαλα. Αρχίσαμε λοιπόν να υποψιαζόμαστε ότι ο Νώε και η φάρα του είχαν βάλει στο μάτι ορισμένα ζώα μόνο και μόνο γι' αυτό που ήταν. Ο βασιλίσκος, ας πούμε, βρέθηκε πολύ νωρίς στη θάλασσα. Μπορεί βέβαια να μην ήταν ιδιαίτερα ευπαρουσίαστο πουλί, θεωρώ όμως υποχρέωσή μου να σημειώσω ότι κάτω από τα λέπια του δεν είχε και πολλά πράγματα να φάει κανείς καθώς και ότι εκείνη την εποχή δεν ήταν άρρωστο.

Για την ακρίβεια, όταν το σκεφτήκαμε εκ των υστέρων,

αρχίσαμε να διακρίνουμε την ύπαρξη ενός συγκεκριμένου μοτίβου, και το μοτίβο αυτό ξεκίνησε με τον βασιλίσκο. Εσείς φυσικά δεν έχετε αντικρίσει ποτέ βασιλίσκο, αν όμως σας περιγράψω έναν τετράποδο κόκορα με ουρά φιδιού, αν σας πω ότι είχε πολύ κακό βλέμμα και ότι γεννούσε ένα στραβοχυμένο αυγό, το οποίο έβαζε έναν βάτραχο να το επωάσει, θα καταλάβετε ότι δεν ήταν το πιο σαγηνευτικό πλάσμα στην Κιβωτό. Εν πάση περιπτώσει όμως, είχε κι αυτός δικαιώματα όπως όλοι οι άλλοι – έτσι δεν είναι; Μετά τον βασιλίσκο ήρθε η σειρά του γρύπα· μετά τον γρύπα, της σφίγγας· μετά τη σφίγγα, του ιππόγρυπα. Ίσως νομίζατε πως τα ζώα αυτά ήταν κακόγουστα αποκυήματα της φαντασίας. Ε, λοιπόν, ούτε στο ελάχιστο. Καταλαβαίνετε όμως τι κοινό είχαν; Ήταν όλα τους υβρίδια. Πιστεύουμε ότι ο Σημ ήταν αυτός που είχε μανία με την καθαρότητα των ειδών, μπορεί όμως να την είχε κάλλιστα κι ο ίδιος ο Νώε. Ανοησίες φυσικά· κι όπως λέγαμε αναμεταξύ μας, αρκούσε να ρίξεις μια ματιά στον Νώε και στη γυναίκα του ή στους τρεις γιους τους και στις τρεις συζύγους τους για να συνειδητοποιήσεις τι γενετικά χάλια θα είχε στο μέλλον η ανθρώπινη φυλή. Επομένως γιατί άρχισαν να τους ενοχλούν τα υβρίδια;

Το πιο λυπηρό πάντως ήταν με τον μονόκερο. Η στενοχώρια που πήραμε με αυτή την υπόθεση βάσταξε μήνες. Ακολούθησαν βέβαια οι συνηθισμένες αισοχρές φήμες –ότι η γυναίκα του Χαμ έκανε κάποια χυδαία χρήση του κεράτου του– και η γνωστή μεταθανάτια εκστρατεία σπίλωσης του χαρακτήρα του ζώου εκ μέρους των αρχών, αυτά όμως απλώς μας έκαναν να αηδιάσουμε περισσότερο. Γεγονός πάντως είναι ότι ο Νώε ζήλευε. Δεν άντεχε τον θαυμασμό που τρέφαμε

όλοι μας για τον μονόκερο. Ο Νώε –δεν βλέπω τον λόγο να μη σας πω την αλήθεια– ήταν οξύθυμος, βρομερός, αναξιόπιστος, ζηλόφθονος και δειλός. Δεν ήταν καν καλός ναυτικός· όταν είχε τρικυμία, αποσυρόταν στην καμπίνα του, έπεφτε στην κουκέτα του που ήταν καμωμένη από κυπαρισσόξυλο και δεν σηκωνόταν παρά μόνο για να βγάλει τα σωθικά του στον επίσης φτιαγμένο από κυπαρισσόξυλο νιπτήρα του – η κακοσμία γινόταν αισθητή μέχρι την άλλη άκρη του καταστρώματος. Αντίθετα, ο μονόκερος ήταν δυνατός, τίμιος, ατρόμητος, είχε άψογα περιποιημένο τρίχωμα και ήταν ναυτικός που δεν γνώρισε ούτε μία στιγμή ναυτίας. Μια φορά που μαινόταν η θύελλα, η γυναίκα του Χαμ γλίστρησε κοντά στην κουπαστή και θα έπεφτε στη θάλασσα. Ο μονόκερος, που κατόπι λαϊκής πίεσης είχε το προνόμιο να περιφέρεται στο κατάστρωμα, διέσχισε καλπάζοντας την κουβέρτα και κάρφωσε με το κέρατό του πάνω στα σανίδια τον μανδύα που ανέμιζε πίσω της. Ωραίο ευχαριστώ εισέπραξε για την ανδρεία του· ο Νώε έβαλε να τον κάνουν ψητό της κατσαρόλας μια Κυριακή της Επιβίβασης. Το βεβαιώνω ο ίδιος. Μίλησα προσωπικά με το γεράκι-μεταφορέα που παρέδωσε ένα αχνιστό τσουκάλι στην κιβωτό του Σημ.

Δεν είστε ασφαλώς υποχρεωμένοι να πιστέψετε εμένα, τι λένε όμως οι δικές σας αρχαιακές πηγές; Πάρτε παράδειγμα την ιστορία με τη γύμνια του Νώε – τη θυμάστε; Αυτό έγινε μετά την Αποβίβαση. Δεν προκαλεί έκπληξη ότι τότε πια ο Νώε ένιωθε ακόμα πιο ικανοποιημένος από τον εαυτό του – είχε σώσει την ανθρώπινη φυλή, είχε εξασφαλίσει την επιτυχία της δυναστείας του και ο Θεός τού είχε δώσει επισήμως την ευλογία του–, οπότε αποφάσισε να χαλαρώσει τα τελευ-

ταία τριακόσια πενήντα χρόνια της ζωής του. Έχτισε ένα χωριό (που εσείς το λέτε Αρχουρί) στους πρόποδες του όρους και πέρασε τις μέρες του σκεπτόμενος ποιες νέες τιμές και παράσημα θα απονείμει στον εαυτό του: Άγιος Ιππότης της Καταιγίδας, Μέγας Κυβερνήτης της Λαίλαπας και ούτω καθεξής. Τα ιερά σας κείμενα σας πληροφορούν ότι φύτεψε στο κτήμα του ένα κλήμα. Ας γελάσω! Ακόμα κι ο πιο αργόστροφος μπορεί να αποκρυπτογραφήσει αυτό τον ευφημισμό: ήταν συνεχώς μεθυσμένος. Ένα βράδυ, ύστερα από μια ιδιαίτερα έντονη οινοποσία και πάνω που είχε βγάλει τα ρούχα του, κατέρρευσε στο δάπεδο της κρεβατοκάμαρας, πράγμα όχι και τόσο ασυνήθιστο. Εκείνη τη στιγμή έτυχε να περνούν έξω από τη «σκηνή» του (εξακολουθούσαν να χρησιμοποιούν αυτό τον παλιό συναισθηματικό όρο της ερήμου για να περιγράψουν τα παλάτια τους) ο Χαμ και τα αδέλφια του και μπήκαν για να δουν μήπως ο αλκοολικός πατέρας τους είχε πάθει κανένα κακό. Ο Χαμ μπήκε στο υπνοδωμάτιο και... ε, ένας γυμνός άντρας εξακοσίων πενήντα τόσων ετών που κείτεται χάρω μες στον λήθαργο της μέθης δεν είναι και πολύ ωραίο θέαμα. Τότε ο Χαμ έκανε αυτό που άρμοζε κι έπρεπε να κάνει ένας γιος: φώναξε τα αδέλφια του για να σκεπάσουν τον πατέρα τους. Ο Σημ και ο άλλος που το όνομά του αρχίζει από γιώτα μπήκαν στο πατρικό δωμάτιοπισωπατώντας σε ένδειξη σεβασμού –παρόλο που το έθιμο είχε ήδη από τότε αρχίσει να ξεθωριάζει– και κατάφεραν να τον βάλουν στο κρεβάτι χωρίς να αφήσουν το βλέμμα τους να πέσει στα γεννητικά του όργανα που μυστηριωδώς προκαλούν ντροπή στο είδος σας. Να μια πράξη γεμάτη ευσέβεια και χρησιμότητα εκ μέρους όλων, θα σκεφτόσασταν. Πώς όμως αντέδρασε ο Νώε όταν

ξύπνησε νιώθοντας τις σουβλιές του πονοκέφαλου από το κρασί νέας εσοδείας; Καταράστηκε τον γιο που τον είχε βρει και όρισε όλα τα παιδιά του Χαμ να υπηρετούν τις οικογένειες των δύο αδελφών που είχαν εισέλθει στο δωμάτιο προτάσσοντας τα νώτα. Έχει καμιά λογική αυτό; Μαντεύω τι εξήγηση θα δώσετε: το ποτό είχε αλλοιώσει την κρίση του, και του πρέπει οίκτος και όχι ψόγος. Καλά, μπορεί. Θα ήθελα όμως να πω το εξής: *εμείς* τον είδαμε και στην Κιβωτό.

Ο Νώε ήταν σωματώδης άντρας – πάνω κάτω στο μέγεθος γορίλα· εδώ πάντως σταματούν οι ομοιότητες. Ο κυβερνήτης του στολίσκου, που στα μισά του Ταξιδιού προήγαγε τον εαυτό του σε Ναύαρχο, ήταν ένας άσχημος, άχαρος γέρος που αδιαφορούσε για την προσωπική υγιεινή. Ούτε δικό του τρίχωμα δεν ήταν ικανός να βγάλει, παρεκτός γύρω από το πρόσωπο· το υπόλοιπο σώμα του το κάλυπτε με προβιές άλλων ειδών. Αν τον έβαζες πλάι στον γορίλα θα έβλεπες αμέσως ποιο πλάσμα ήταν ανώτερο· ποιο κινούνταν με χάρη, ποιο είχε μεγαλύτερη δύναμη και ποιο διέθετε φυσικό ένστικτο στο ξεψείρισμα. Στην Κιβωτό σπάζαμε διαρκώς το κεφάλι μας με τον γρίφο πώς ο Θεός επέλεξε τον άνθρωπο ως προστατευμένο Του παραμερίζοντας πιο προφανείς υποψηφίους. Τα περισσότερα από τα άλλα είδη θα ήταν πιο ευπειθή. Αν είχε προτιμήσει τον γορίλα, αμφιβάλλω αν θα επικρατούσε τέτοια ανυπακοή – πιθανώς να μη χρειαζόταν καν ο Κατακλυσμός.

Άσε δε την μπόχα του τύπου... Άλλο πράγμα είναι η βρεγμένη γούνα ενός είδους το οποίο την περιποιείται με περηφάνια κι εντελώς άλλο μια νοτισμένη προβιά με μια κρούστα άλατα πάνω της, που κρέμεται απεριποίητη από τον λαιμό ενός ατημέλητου είδους στο οποίο δεν ανήκει κιόλας. Ακόμα

κι όταν ήρθαν πιο ήρεμοι καιροί, ο γερο-Νώε δεν φαινόταν να στεγνώνει ποτέ (αναφέρω ό,τι έλεγαν τα πουλιά, και στα πουλιά μπορούσε να έχει κανείς εμπιστοσύνη). Όπου πήγαινε κουβαλούσε μαζί του την υγρασία και την καταιγίδα σαν ένοχη ανάμνηση ή προμήνυμα νέας κακοκαιρίας.

Στο Ταξίδι υπήρχαν κι άλλοι κίνδυνοι εκτός από το να σε κάνουν μεσημεριανό. Πάρτε παράδειγμα το δικό μας είδος. Μόλις επιβιβαστήκαμε και βολευτήκαμε στην κρυψώνα μας νιώσαμε αρκετή αυταρέσκεια. Μιλάμε, όπως καταλαβαίνετε, για μια εποχή πολύ πριν από τις λεπτές σύριγγες με το διάλυμα φαινικού οξέως σε αλκοόλη, πριν από το κρεόζωτο και τα μεταλλικά άλατα, την πενταχλωροφαινόλη, το βενζόλιο, το παραδιχλωροβενζόλιο και το ορθοδιχλωροβενζόλιο. Το ευτύχημα ήταν ότι δεν είχαμε συναπαντήματα με κολεόπτερα της οικογένειας Cleridae ή το άκαρι *Pediculooides* ή παράσιτα έντομα της οικογένειας Braconidae. Και πάλι όμως είχαμε έναν εχθρό, και μάλιστα πολύ υπομονετικό: τον χρόνο. Τι θα γινόταν αν ο χρόνος προκαλούσε τις αναπόφευκτες αλλαγές που συμβαίνουν στο είδος μας;

Η πιο σοβαρή προειδοποίηση ήρθε τη μέρα που συνειδητοποιήσαμε ότι ο χρόνος και η φύση επιδρούσαν στο ξαδέλφι μας το *xestobium rufovillosum*. Το γεγονός ενέσπειρε μέγα πανικό. Οδεύαμε προς το τέλος του Ταξιδιού, ο καιρός είχε πάρει να γαληνεύει κι εμείς σκοτώναμε την ώρα μας και προσμέναμε το θέλημα του Κυρίου. Καταμεσής της νύχτας λοιπόν, εκεί που η Κιβωτός είχε μείνει ακίνητη και τριγύρω επικρατούσε σιγή –μια σιγή τόσο σπάνια και βαθιά, ώστε όλα τα κτήνη σώπασαν κι έστησαν αυτί, κάνοντάς την έτσι να βαθύνει περισσότερο–, προς μεγάλη μας έκπληξη ακούσαμε τους

χτύπους ενός *xestobium rufovillosum*. Τέσσερα πέντε διαπεραστικά τακ τακ, μετά μια παύση και στη συνέχεια μια απόκριση από κάπου μακρύτερα. Εμείς, τα ταπεινά, διακριτικά, αμελητέα αλλά συνετά *anobia domestica*, δεν πιστεύαμε στ' αυτιά μας. Απαράβατος νόμος του δικού μας κόσμου είναι το αυγό να γίνεται προνύμφη, η προνύμφη χρυσαλίδα και η χρυσαλίδα τέλειο έντομο – η μεταμόρφωση δεν είναι κάτι μεμπτό. Το ότι τα ξαδέλφια μας όμως, έχοντας υποστεί τη μεταμόρφωση της ενηλικίωσης, διάλεξαν τούτη τη στιγμή για να διαλαλήσουν τις ερωτικές διαθέσεις τους ήταν κάτι ανήκουστο. Εδώ κινδυνεύαμε μεσοπέλαγα, εδώ η οριστική εξαφάνισή μας αποτελούσε καθημερινό ενδεχόμενο, και το μόνο που είχε στο μυαλό του το *xestobium rufovillosum* ήταν το σεξ; Πρέπει να επρόκειτο για κάποια νευρωτική αντίδραση στον φόβο της εξαφάνισης ή κάτι τέτοιο. Και πάλι όμως...

Καθώς τα ηλίθια ξαδέλφια μας χτυπούσαν τις δαγκάνες τους στα τοιχώματα του λαγουμιού τους διακηρύσσοντας το ερωτικό πάθος που τα κρατούσε αθεράπευτα δέσμια, ένας από τους γιους του Νώε ήρθε να ελέγξει τι ήταν αυτός ο θόρυβος. Ευτυχώς, τα βλαστάρια του «Ναυάρχου» κατανοούσαν ελάχιστα το ζωικό βασίλειο, η ευθύνη του οποίου τους είχε ανατεθεί, οπότε και τούτος θεώρησε ότι τα ρυθμικά τακ τακ ήταν τριγμοί της ξυλοδεσιάς του σκάφους. Ύστερα από λίγο φούντωσε ξανά ο αέρας, και το *xestobium rufovillosum* μπορούσε να κανονίζει τα ραντεβού του με ασφάλεια. Αυτή η ιστορία όμως έκανε τους υπόλοιπους από μας πιο προσεκτικούς. Το *anodium domesticum*, με επτά ψήφους υπέρ και καμία κατά, αποφάσισε να αναβάλει τη δική του μεταμόρφωση για μετά την Αποβίβαση.

JULIAN BARNES

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΕ 10 ½ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Ένας λαθρεπιβάτης στην Κιβωτό του Νώε μάς δίνει τη δική του εκδοχή για τα γεγονότα – μια εκδοχή αναπάντεχη, ανατρεπτική, ολότελα διαφορετική από την επίσημη, που φωτίζει, καλειδοσκοπικά την ιστορία του κόσμου. Ο Νώε αποβιβάζεται από την Κιβωτό, αλλά ούτε ο ίδιος ούτε το ταξίδι του ξεχνιούνται. Σε αυτό επανέρχονται σε άλλους αιώνες και άλλες εποχές πολλοί και διάφοροι.

Ο Barnes συνθέτει μια ιστορία ασυνήθιστη, ελαφρώς παράξενη, που συνιστά μια απολαυστική πρόκληση για τη φαντασία του αναγνώστη.

Φιλόδοξο αλλά προσιτό, πνευματώδες αλλά παιγνιωδώς σοβαρό, η *Ιστορία του κόσμου σε 10 ½ κεφάλαια* είναι το έργο ενός λαμπρού μυθιστοριογράφου.

Λαμπρό, πολλές φορές αστείο, στοχαστικό, εικονοκλαστικό, μα πάνω απ' όλα πραγματική αναγνωστική απόλαυση.

Salman Rushdie, *Observer*

Αστείο, ειρωνικό, βαθυστόχαστο, απροσδόκητο. Μια βουτιά στα βάθη της λύπης και της απώλειας.

Nadine Gordimer, *συγγραφέας*

ISBN: 978-618-03-2662-8

9 786180 326628

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82662